SPECIFICUL PROTECȚIEI IMAGINII COPILULUI DE CĂTRE SERVICIILE MEDIA AUDIOVIZUALE ÎN CONTEXTUL LEGISLAȚIEI NAȚIONALE

Violeta COJOCARU, Ana VERDEȘ
CZU: 341.231.14:659.122 violetacojocaru@yahoo.fr
cereteuanna98@gmail.com

Conceptul „dreptului la imagine” susține că fiecare individ are dreptul și capacitatea de a decide modul în care-i este utilizată imaginea, aceasta reprezentând un aspect primordial, mai cu seamă în contextul în care este pusă problema capacității sau incapacității unei societăţi contemporane de a asigura prin intermediul serviciilor media audiovizuale deplinătatea exercitării dreptului la informare, precum și corelativ – respectarea drepturilor ce descind din furnizarea acestor informații. Respectarea dreptului copilului la viaţă intimă şi privată presupune excluderea imixtiunii terţilor în zona vieţii intime a copilului, evitarea expunerii publice a detaliilor care ţin de sfera secretă a vieţii sale, această sferă incluzând și dreptul la imagine a copilului.

În acest sens, în prezentul articol științific, dreptul la imagine a copilului urmează să fie analizat în lumina prevederilor naționale relevante ca parte componentă a dreptului la respectarea vieții private. Or, în baza jurisprudenței CtEDO [1], dreptul la imagine este o componentă a dreptului la respectarea vieții private, reglementat de art. 8 din Convenție (CEDO) [2], care are drept scop protejarea identității persoanei, a sferei sale intime, a relațiilor sale personale, a libertății sexuale.

Considerăm indispensabil a menționa că în cadrul legislației Republicii Moldova, atunci când este pusă problema protecției copilului de influența potențial negativă a activității serviciilor media audiovizuale, este esențial a distinge două ipostaze în care acesta se poate afla în calitate de victimă. Prima situație este cea în care imaginea copilului, ca parte componentă a vieții sale private, este expusă public, contrar interesului său superior și fără a-i asigura o protecție în acest sens, pe când cea de-a doua se referă la aflarea copilului în ipostaza de destinatar al informației difuzată prin intermediul serviciilor media audiovizuale. Cert este faptul că ambele pot cauza consecințe nefaste asupra dezvoltării persoanei copilului și în special asupra dezvoltării sale psihoemoționale, iar în acest sens legislația Republicii Moldova este adresată corespunzător.

Constituția Republicii Moldova [3] garantează la art. 8 – respectarea și ocrotirea de către stat a vieții intime, familiale și private. Având în vedere faptul că dreptul la imagine este parte componentă a dreptului la viață privată, vom considera că prevederile constituționale includ în sine acest aspect. Totuși, având în vedere vulnerabilitatea persoanei copilului, precum și necesitatea de a-i garanta respectarea dreptului la imagine, se impune cunoașterea limitelor eventualelor ingerințe asupra acestuia, iar în acest sens este relevantă legislația ce conține norme speciale în raport cu subiectul supus discuției.

Dreptul la protecția vieții private a copilului în general, precum și cel al protecției imaginii, în mod special, este corelativ obligației imputabile furnizorilor de servicii media de a asigura protecția celor menționate *supra*. În acest sens, Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova [4] prevede la alin. (1) art. 15

că: „*Furnizorii de servicii media au obligaţia să respecte principiul interesului superior al minorului*”. Chiar dacă conceptul principiului superior al copilului este unul destul de larg și pot apărea adesea dificultăți în a-l interpreta, totuși vom considera că având în vedere aria sa de acoperire, legiuitorul Republicii Moldova a inclus în acesta și protecția imaginii copilului.

Dreptul la protecția imaginii copilului este inserat la alin.(2) art. 15, care prevede că:„ *Minorul are dreptul la protecţia imaginii şi a vieţii sale private”.* În contextul acestei reglementări a Codului serviciilor media audiovizuale, este relevant a menționa că aceasta este una generală, în raport cu alte reglementări ce vin să o întărească, inclusiv pe segmentele de ***participare a minorului la un program audiovizual*** (alin. (3), (5) art. 15); ***difuzarea programelor audiovizuale susceptibile de a afecta dezvoltarea fizică, mintală sau morală a minorilor, în special a celor ce conţin scene de pornografie sau de violenţă nejustificată.*** (alin. (6), (7), (8) art. 15).

Considerăm esențial a menționa că alin. (4) a art. 15 pune în balanță două drepturi și interese – dreptul copilului la respectarea vieții private şi la propria imagine și necesitatea de informare sau dreptul la informații. În temeiul acestuia, vom observa însă că dreptul copilului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în raport cu dreptul la informare – privit sub aspectul general, al întregii societăți, astfel încât nici-o invocare a dreptului la informare nu va justifica ingerințe admise asupra dreptului la viața privată și la propria imagine.

Articolul 15 al Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova este relevant, inclusiv prin faptul că prevede o serie de responsabilități puse în sarcina Consiliului Audiovizualului, în calitatea sa de autoritate publică autonomă, care reglementează domeniul comunicării audiovizuale în raport cu protecția imaginii copilului. Astfel, alin. (9), (10) și (11) art. 15 prevăd sub aspect general care sunt direcțiile de activitate ale Consiliului Audiovizualului pe acest segment.

Considerăm indispensabil a accentua specificul protecției duble pe care o conturează Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, prevăzând deopotrivă garantarea protecției imaginii proprii a minorilor prin intermediul art. 15 alin.(2), precum și protecția influenței negative pe care o poate avea difuzarea comunicărilor audiovizuale, în special cele comerciale asupra dezvoltării copilului.

În vederea evitării dublării unor prevederi pertinente în ceea ce vizează protecția imaginii copilului, alin.(9) art. 15 face trimitere la Regulamentul privind conținuturile audiovizuale [5], care include norme speciale cu referire la protecția minorilor în Capitolul V, stabilind astfel cerințe privind respectarea drepturilor minorului în programele audiovizuale, precum și modul în care se clasifică programele audiovizuale în vederea protecției minorilor.

În același context, Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației [6], deși se referă în marea sa parte la protecția împotriva impactului negativ pe care-l poate avea informația asupra copilului aflat în calitate de

destinatar al acesteia, prevede la art. 4 interdicția difuzării informației ce conține date cu caracter personal cu impact negativ asupra copiilor.

Această prohibiție prevede expres câteva categorii de copii, ale căror date cu caracter personal sunt interzise spre difuzare, fapt ce nu poate fi privit separat de interdicția generală de a difuza date cu caracter personal ale copiilor prin intermediul mass-mediei. Deși această interdicție este instituită inclusiv pentru a nu admite ingerințe asupra dreptului său la imagine, totuși norma este prevăzută, astfel încât să excludă orice potențială identificare a copilului în societate. Or, lit. d) alin. (1) art. 4 a Legii menționate mai sus prevede că difuzarea unei astfel de informaţii este interzisă în contextul în care aceasta jigneşte demnitatea copilului deja identificat şi/sau lezează interesele sale superioare.

Legea cu privire la publicitate [7] prevede două direcții în care este interzisă utilizarea imaginii copilului. Astfel, lit. d) alin. (1) art.19 prevede că: „*Implicarea minorilor în publicitatea consumului de băuturi alcoolice nu se admite"* iar art. 23 prevede la lit. a) alin. (4) *interdicția implicării copiilor precum şi utilizarea imaginilor cu chipurile acestora în scopuri de publicitate şi de promovare a produselor alimentare nerecomandate preşcolarilor şi elevilor*

Astfel, vom conchide asupra faptului că potrivit prevederilor mai sus-enunţate, protecția inviolabilității personalității copilului, protecția de orice fel de exploatare deopotrivă cu protecția onoarei și demnității fiecărui copil rămân a fi obligațiile pozitive ale Statului, expres prevăzute de Legea privind drepturile copilului [8]. Corespunzător, orice încălcare a onoarei și demnității unui copil este pedepsită în conformitate cu legea, iar conform articolului 32 al aceleiași legi, persoanele fizice și persoanele juridice vinovate de încălcarea acestei legi sunt răspunzătoare conform prevederilor legale generale disciplinare, contravenționale, penale, în lipsa unor prevederi speciale.

Referințe:

1. Peck împotriva Marii Britanii (nr. 44647/98) 28.01.2003; Kurier Zeitungsverlag şi Druckerei GmbH (nr. 2) împotriva Austriei (nr. 1593/06) şi Krone Verlag GmbH împotriva Austriei (nr. 27306/07) 19.06.2012.
2. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Consiliul Europei 04.11.1950. În: *Tratate Internaţionale*, vol. 1, p. 341. În vigoare pentru Republica Moldova din 12.09.1997.
3. Constituția Republicii Moldova din 27.08.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.78.
4. Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 08.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 462-466, art. 766.
5. Regulamentul privind conținuturile audiovizuale adoptat prin Decizia nr. 61/219 din 30.12.2019 a Consiliului Audiovizualului a Republicii Moldova „*Cu privire la aprobarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale*".

6. Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației nr. 30, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 07.03.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 69-74, art. 221.
7. Legea cu privire la publicitate nr. 1227 adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27-06-1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 67-68, art. 555.
8. Legea privind drepturile copilului nr. 338, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr. 13, art. 127.